

ESEJE VÝPLATNÍCH OTISKŮ

Důvody vzniku esejí výplatních otisků ve 20. a 30. letech 20. století

1/ STROJE Z PILNOSTI

Subjekt projevil zájem, což bylo obchodním signálem pro firmu B. Jarolímek k znásobení propagace, připravit stroj s výplatním otiskem – esejí a jeho předvedení ve firmě zájemce. Stroj opatřený štočkem byl připraven a předveden v sídle zájemce. Pokud byl obchod uzavřen, z eseje se stal právoplatný výplatní otisk. Pokud ne, došlo na další hledání kupce a firemní štoček čekal ve skladě B. Jarolímka, až se dočkal.

2/ ZMĚNA NÁZVU BUDOUCÍHO UŽIVATELE

Výplatní stroj se štočkem byl připraven, mezitím uživatel změnil z nejrůznějších důvodů název. První varianta se stala esejí, druhá právoplatným výplatním otiskem.

Příklady:

E. B. – Praha 25 esejÚvěrní banka Praha 25 otisk

Úrazová dělnická pojišťovna Praha 25

Slavia pojišťovna Praha 25 (změna označení a denního razítka)

P.V.V. Praha 25

3/ ZÁJEMCI O VYPLÁCENÍ NOVINOVÝCH ZÁSILEK

Ministerstvo PT uvažovalo, že povolí modré otisky na novinové zásilky. Nestalo se tak, adepti na zakoupení těchto strojů své původní úmysly odřekli. Stroje získali další zájemci pro vyplácení normálních listovních zásilek.

Příklady:

Otto Praha 1

objednávka pod podmínkou, že bude povoleno vyplácení novinových zásilek (dohledací úřad Praha 1, tři stroje (jeden z nich KČF navrácen B. Jarolímek)

J. Hložek Praha 1 – vydavatelství odborných časopisů (stroj vrácen)

Štít Hradec Králové

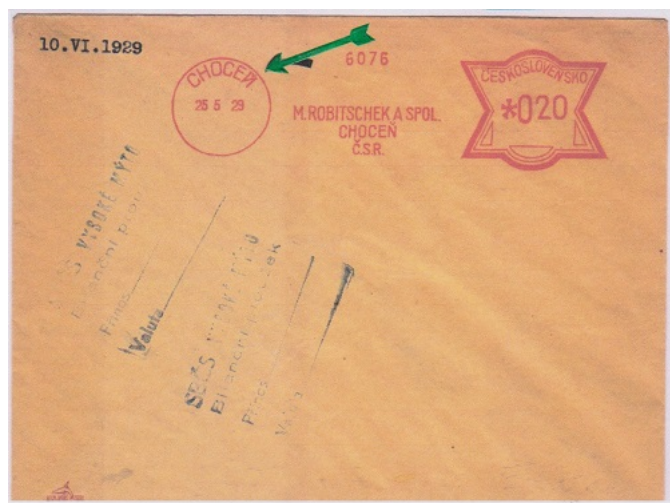
Schulz Praha

Národní banka československá- štoček ryt znovu.....

4/ ŠTOČKY A S CHYBOTISKY + TECHNICKÉ DŮVODY

Při rytí či zadávání štočku se vyskytly chyby v návrhu či při výrobě.

Choceň s obráceným "Ň" (M. Robitschek, přádelna bavlny)

Zdroj: Archiv A.Jonáše, exponát Juan Enrique Page

Příklady:

Pivovar Světovar/Weltbräu Plzeň-stroj se ocitl u B. Jarolímka,,,,,,,,,,,,,pivovary se sloučily s fou. Gambrinus

Štoček se vyryl v tomto znění, pak někdo rozhodl, že český název stačí, německý název se odpiloval.

Prokop a Čáp - omylem namontováno chybné razítko při opravě.

Popper, továrna na obuv, Chrudim – přiřčen úřad Chrudim 1, na štočku jen Chrudim – chybně

Dolovací a průmyslové závody dříve J. D.Starck - Falknov- chybně ryto v DR N/O a A/E – správně A.O. A.D.E.

Lefenix pojišťovna, Brno –všechna čísla i VR změněny – technické, provozní důvody

M. Dub –chybné označení poštovního úřadu a nadbytečný název v nápisu OOU

Bankovní dům Bischoff, Liberec – netiskla pořadová čísla, stroj zaslán do generální opravy

Lučebnicové závody Kolín – změněny číslice hodnot na bubnu (?)

5/ MÁHLÉ ROZHODNUTÍ POŠTOVNÍ SPRÁVY ČI ZADAVATELE QUASI UŽIVATELE

Štoček se vyrobil, poštovní správa po zhotovení štočku rozhodla o změně pošty či o názoru k vyřetému označení oprávněného uživatele.

Příklady:

Ess 1 Česká Průmyslová Banka v Praze – otisk se buď nelíbil (neurovnaný vzhled) anebo technická příčina – nevydržel tlak tisku – došlo k zjednodušení a změně

ČESKÁ PRŮMYSLOVÁ BANKA - příliš nalevo pod VR

Česká banka Union – do DR doplněno rozlišovací písmeno “a“ (rozhodnutí pošty)

Pražská městská pojišťovna , změna stroje – nápis přenesen Úrazová pojišťovna dělnická pro Čechy v Praze – otisk se nelíbil – důvod číslo počítadla ve středu, subjekt zakoupil poté stroj s horním číslem počítadla

Diabolo - Separator v Praze – rada MPT změnit pošt. úřad

Společnost Čs. červeného kříže –původně PRAHA 1, MPT doporučilo PRAHA 13 – tzv. příhodnější poštovní úřad

Společnost NEG – nelíbil se původní štoček bez rámečku, společnost se rozhodla po rytí k iniciálám NEG do rámečku

Výbor pro oslavu tisíciletého výročí smrti sv. Václava - úřad PRAHA 8 nevhodný, rozhodnuto o PRAHA 1, několikrát měněn nápis od názvu akce až k subjektu Svatováclavská liga,

dále po přestěhování se změnil z objektivních důvodů poštovní dohlédací úřad

ROZHODNUTÍ MPT o nepovolení strojů C3 a C4 – vše zastavit, ale stroje prodané a schválené

mohou zůstat. Nevyřízené žádosti uživatelů nebyly povoleny – Kraus Velké Poříčí, J. Riedl, Justin Löschner, Emil Eisenstein, Jakl a Štěřík, Stollwerck, Julien Meyér, Čs.továrny na dusíkaté látky, Panhans, Moravská lidová banka Brno.

Borový, vydavatelství – iniciály LN/FB přeneseny z prostoru mezi DR a VR do nižší polohy (napsal jsem o něm do seriálu "Celistvosti")

ROZHODNUTÍ MPT –zmenšit štoček Iva u Grafika, knihtiskárna Plzeň

ROZHODNUTÍM MPT – bratři Böhmové Nový Jičín . MPT rozhodlo o snížení zvýhodněné sazby z 1% na 1% (13. 1. 1932) – firma odmítla. Stroj vrácen.

6/ ESTETICKÉ DŮVODY

Jubilejní výstava poštovních známek KČF v Praze - znění zachováno, jen vzhled změněn – důvod:nečitelnost.-

7/ NEZNÁMÉ DŮVODY

Příklad:

Česká eskomptní banka: vyrobil se štoček , ale došlo k výměně DR za úplně stejný, jen malé odchylky. Stroj převzala Pražská úvěrní banka.

8/ OTISKY GENERÁLNÍHO ZÁSTUPCE VÝPLATNÍCH STROJŮ - největší množství esejí z praktických důvodů

Příklad:

Z počátku se v otiscích nejevily žádné zajímavosti, později MPT trvalo na neutrálním názvu v denním razítku – Poštovní úřad v češtině a Aufgabeort němčině – do roku 1929, měl B. Jarolímek 9 esejí

9/ ZÁKAZ VYPLÁCENÍ POŠTOVNÍCH PRŮVODEK

Příklad:

HUGO DAHM, jablonecká bižuterie, Jablonec n. N. Hugo Dahm

Stroj přidělen, pořízen štoček, MPT nepovolilo vyplácení, otisk stroje nebyl nikdy pořízen.

10/ ZVLÁŠTNÍ DŮVODY

Schindler Jablonec n N. Ministerstvo zamítlo dvojjazyčný název. Firma obešla zákaz natištěním obálky s německým textem. MPT promluvilo i do vzhledu obálky. Zajímavé je, že tato firma nemá u svého otisku esej, vše je vypláceno a prošlo poštovním provozem.

11/ PŘEDVÁDĚCÍ A ZKUŠEBNÍ VÝPLATNÍ STROJE pro novinové zásilky (úvahy MPT)

Bafra, stroj C3- velikost a uspořádání, pořadové číslo není, rozměry otisku 32/15 mm. datum

25.8. 1929

Hasler 12. 8. 1928 - s čarami zamítnuto MPT (též jsem o tomto otisku napsal do seriálu "Celistvosti")

.....

Článek s podklady sloužil jako osnova pro přednášku I. Leiše v KF 00-15 v Domě Portus.

.....

Dovětek: Sběratelé mohou být rádi, že se ve 20. a 30. letech objevil Albert Jonáš, který výplatní otisky sbíral a měl k nim vztah více než vřelý. Díky jemu vznikly dva díly jeho Studií o otiscích Frankotypu, chronologický katalog otisků od úplného začátku s výjimkou předobdobí, kdy se o strojích a otiscích teprve rozhodovalo a kdy vznikla řada cenných esejí. Ty ve Studiích pochopitelně nejsou.

1. A. Jonáš se nevěnoval jen regulérním otiskům, ale i esejím, bez jeho chronologického katalogu by eseje byly úplně neznámé a my byli ochuzeni o cenné detaily při jejich vzniku a přetavení do poštovně uznaných vyplácejících výplatních otisků.

Příklady esejí (viz text),

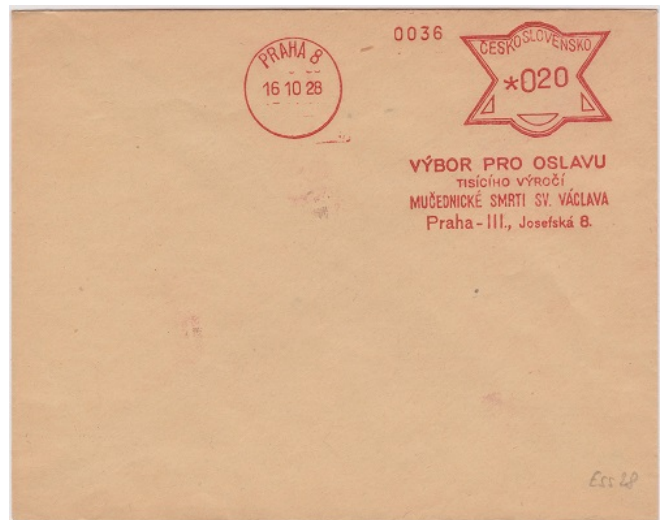
POŠTOVNÍ ÚŘAD
15 2 34

9682

B

Est 42

Ukázky dvou esejí na obálkách. Někteří sběratelé "vylepšili" tyto obálky o dopsané adresy, čímž historicky původní obálky s esejemi znehodnotili.